

ՀԱՆՐԱՅԻՆ-ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐԸ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒՄ

ՍԱՐԳՍՅԱՆ Հ.Ա.

ՀՀ տեղական ինքնակառավարման հետագա զարգացման, հզորացման և ժողովրդավարացման համար անհրաժեշտ բարեփոխումներն այս ոլորտում իրականացվում են համակարգային մոտեցումների բացակայության պայմաններում, ինչը կասկածի տակ է դնում պետական քաղաքականության արդյունավետությունը: Համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացումը պահանջում է կառավարման տեխնոլոգիաների ընդգրկումն համակարգի առկայություն, որը հնարավորություն կտա գնահատելու հեռանկարային ուղղությունները, ինչպես նաև հավասարակշռելու գերակայությունները և զարգացման տեմպերը՝ գոյություն ունեցող ռեսուրսներով: Համայնքներում հանրային-մասնավոր գործընկերության նախագծերի իրականացումը աջակցության լավագույն տարբերակն է սահմանափակ բյուջեի պայմաններում և կարող է ֆինանսական, ենթակառուցվածքային և ծառայությունների մատուցման ոլորտի հրատապ խնդիրների լուծման արդյունավետ միջոց դառնալ:

Հայաստանի Հանրապետության անկախացման առաջին հինգ տարիներին պահպանվում էր տեղական ինքնակառավարման խորհրդային մոդելը¹: Ներկայիս համակարգի հիմքերը ստեղծվել են դեռևս 21 տարի առաջ, երբ ընդունվեցին ՀՀ Սահմանադրությունը (1995 թ.) և «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքը (1996 թ.): Դրանցով իշխանության ապակենտրոնացման սկիզբը դրվեց. տեղի ունեցավ իշխանության կենտրոնական մարմինների որոշակի գործառույթների և լիազորությունների փոխանցում տեղական ինքնակառավարման մարմիններին (ՏԻՄ),

¹ 1987 թ. սեպտեմբերի 1-ի տվյալներով՝ Խորհրդային Հայաստանի տարածքը բաժանված էր 37 գյուղական և 10 քաղաքային շրջանների, 22 հանրապետական, 5 շրջանային ենթակայության քաղաքների, 31 քաղաքատիպ ավանների և 479 գյուղական սովետների (այդ մասին տե՛ս Հայկական Սովետական Հանրապետության, հ. 13, Ե., 1987, էջ 19):

որի նպատակն էր բնակչության ներգրավումն այդ գործառույթների իրականացմանը: ՀՀ տեղական ինքնակառավարման համակարգը տարիների ընթացքում գրանցել է որոշակի ձեռքբերումներ, սակայն դեռևս առկա են բազմաթիվ չլուծված խնդիրներ: Ժամանակի մարտահրավերներն առաջադրում են նոր պահանջներ համակարգի հետագա զարգացման, հզորացման և ժողովրդավարացման առումներով:

Հանրապետությունում գործում է 915 համայնք՝ 49 քաղաքային և 866 գյուղական²: Մեծ թիվ են կազմում մասնատված և մարդկային, ֆինանսական ու այլ սահմանափակ ռեսուրսներով համայնքները: Այդպիսի համայնքներում դժվար է կարևոր նշանակություն ունեցող հանրային խնդիրներ լուծել: 2011 թ. նոյեմբերի 10-ին ՀՀ կառավարության կողմից հավանության արժանացավ «Համայնքների խոշորացման և միջհամայնքային միավորումների ձևավորման հայեցակարգը»: Դրանով իսկ ՀՀ կառավարությունը հաստատեց, որ վարչատարածքային բարեփոխումներն անհրաժեշտ են համայնքների զարգացման շարունակականության ապահովման, համայնքի կողմից առավել որակյալ և մատչելի ծառայությունների մատուցման, խոշորացված համայնքների միավորված ռեսուրսների (մարդկային, ֆինանսական, հողային և այլն) առավել արդյունավետ օգտագործման տեսանկյունից³: Տեղական ինքնակառավարման համակարգի հետագա զարգացման համար համայնքների խոշորացումը սկզբունքային խնդիր է, քանզի այդ պարագայում հարկ կլինի վերանայել ամբողջ վարչատարածքային բաժանման տրամաբանությունը, կառուցվածքը և բովանդակությունը (2016 թ. իրականացվել է խոշորացման 18 ծրագիր՝ ներառելով 140 համայնք. գործընթացը շարունակվելու է առաջիկա երկու տարիներին): Վարչատարածքային բարեփոխումների ծրագրի շրջանակում կիրականացվեն ներդրումային ծրագրեր խոշորացվող համայնքներում՝ ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գործակալություն (8.6 մլն ԱՄՆ դոլար) և Շվեյցարական դաշնային զարգացման գործակալու-

² Տե՛ս Հայաստանի համայնքների միության պաշտոնական կայքէջ՝ <http://www.caa.am/map.html>

³ Տե՛ս «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին», «Տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների ընդունման նախագիծ, Ե., 2017 թ.՝ <https://www.e-draft.am/projects/193/justification>.

թյան (2,4 մլն ԱՄՆ դոլար) ֆինանսավորմամբ⁴: Համայնքների զարգացման այսօրվա իրավիճակը գնահատելիս հանգում ենք այն եզրակացության, որ տեղական ինքնակառավարման մարմինների վերաբերյալ հասարակական պատկերացումներն ու ընկալումներն առավելապես դրական են, իսկ դրանցից սպասումներն ավելի մեծ են, քան այն իրողությունը, որն ունենք: Ցավոք, այդ սպասումները և դրանք բավարարելու իրական հնարավորություններն այսօր չեն համապատասխանում իրար: Դա պայմանավորված է նյութատեխնիկական, ֆինանսական և այլ կարգի ռեսուրսների խիստ սահմանափակ լինելու հանգամանքով: Տեղական ինքնակառավարման համակարգն ի սկզբանե ձևավորվել է առանց համապատասխան հայեցակարգի և ապակենտրոնացման ռազմավարության: ՏԻՄ-ի պարտադիր և պատվիրակված լիազորությունների իրականացման՝ օրենսդրորեն հաստատված կարգի բացակայությունը լուրջ խոչընդոտ է այդ նպատակն իրագործելու, ֆինանսական անհրաժեշտ միջոցների նվազագույն ծավալները որոշելու և դրանց նկատմամբ ներքին ու արտաքին պատշաճ վերահսկողություն սահմանելու համար: Տեղական ինքնակառավարման մարմինները հստակ և միօրինակ չեն ձևակերպում պարտադիր լիազորությունները, ինչը տարաբնույթ կամայականությունների տեղիք է տալիս:

Համայնքների բյուջեների ձևավորման հրապարակայնության ապահովման օրենսդրական պահանջը գործնականում լիարժեքորեն չի կատարվում: Ըստ համայնքային ֆինանսների կառավարման ապակենտրոնացված վերահսկողական համակարգի՝ ներքին աուդիտորական ինստիտուտի գործառույթները պատշաճ կերպով չեն իրականացվում. շատ համայնքներում չեն մշակվում աուդիտի պլաններ, չեն կազմվում բյուջեի կատարման վերաբերյալ հաշվետվություններ՝ ներկայացնելու համայնքի ավագանու քննարկմանը: Ներքին աուդիտ իրականացնող համայնքային ծառայողների մասնագիտական կարողությունները և հմտությունները խիստ անբավարար են, նրանք անկախ չեն և հիմնականում գործում են իրենց վերադասի անմիջական ցուցումներով, աուդիտի իրականացումը

⁴ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2016 թվականի գործունեության միջոցառումների ծրագրի և գերակա խնդիրների իրականացման արդյունքների մասին հաշվետվության սեղմագիր, ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն, Ե., 2017:

լավագույն դեպքում սահմանափակվում է ֆինանսական համապատասխանության աուդիտով⁵:

Ըստ ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գործակալության զեկույցի՝ ՀՀ քաղաքացիները մեծ մասամբ տեղյակ չեն իրենց համայնքների ֆինանսական խնդիրներից. հարցվածների 91%-ը չգիտե իր համայնքի բյուջեի ծավալը, ճնշող մեծամասնությունը (78%) չի պատկերացնում՝ արդյոք իր համայնքը պարտքեր ո՞ւնի, թե՞ ոչ, 73%-ը տեղյակ չէ, թե ՏԻՄ-ը ուր է ուղղում տեղական հարկերից, տուրքերից, վճարներից և տույժ-տուգանքներից գոյացած եկամուտները: Համայնքի պարտքերի մասին պատկերացում ունեցող քաղաքացիների 66.5%-ի տեղեկատվության աղբյուրը շրջապատն է, 16.8%-ինը՝ տեղական հեռուստատեսությունը, 14.8%-ինը՝ ՏԻՄ-ը⁶:

Համայնքի ֆինանսների կառավարման թափանցիկության և հաշվետու լինելու ապահովման առումով կարևորվում է ռազմավարական արդյունավետ պլանավորումը: Հայաստանի բոլոր համայնքներն ունեն զարգացման հնգամյա ծրագիր, որը հիմնականում չի արտացոլում իրական վիճակը: Ավելին՝ համայնքների զարգացման ծրագրերը համապատասխանեցված չեն ինչպես պետական ռազմավարական, այնպես էլ մարզի զարգացման ծրագրերին: Հարկ է նշված ծրագրերի մշակմանն ու իրականացմանը մոտենալ մեծ պատասխանատվությամբ և պրոֆեսիոնալիզմով: Այդ նպատակով ՀՀ կառավարությունը, ի դեմս Տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարության, քայլեր է ձեռնարկում առավել իրատեսական, համայնքի զարգացմանը նպաստող միջոցառումներ և գործարարությանն աջակցող ծրագրեր մշակելու համար⁷:

Այսօր աստիճանաբար ամրապնդվում է այն տեսակետը, որ տեղական ինքնակառավարման համակարգի զարգացման համար անհրաժեշտ է արդիական, ավելի արդյունավետ մեթոդների կիրառում: Սակայն

⁵ Տե՛ս Հայաստանի Հանրապետության տեղական ինքնակառավարման հետազոտող զարգացման և իշխանության ապակենտրոնացման ռազմավարական մոտեցումներ, Ե., 2012:

⁶ Տե՛ս Բարեփոխումների երկար ճանապարհին. ՀՀ տեղական ինքնակառավարման համակարգը քաղաքացիների աչքերով, ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գործակալության զեկույց, 2016, էջ 5-7:

⁷ Տե՛ս Դավիթ Լոռյանի ելույթը ԵՄ տեղական և տարածքային իշխանությունների կոնգրեսի լիագումար նիստում, 21.10.2016, Հայաստանի Հանրապետության տարածքային զարգացման և կառավարման նախարարության կայքէջ. <http://www.mtad.am/hy/speeches-interviews/tem/2016/10/21/mtad22/>

այս ոլորտում բարեփոխումներն իրականացվում են համակարգային մոտեցումների բացակայության պայմաններում, ինչը կասկածի տակ է դնում պետական քաղաքականության արդյունավետությունը: Ջարգացման նոր համակարգի ձևավորումը ենթադրում է բոլոր շահագրգիռ կողմերի (հասարակություն, տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, համայնք, երկիր) շահերի դիտարկում: Համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացումը պահանջում է կառավարման տեխնոլոգիաների ընդգրկուն համակարգի առկայություն, որը հնարավորություն կտա գնահատելու հեռանկարային ուղղությունները, ինչպես նաև հավասարակշռելու գերակայությունները և զարգացման տեմպերը գոյություն ունեցող ռեսուրսներով:

Ռազմավարական պլանավորման էությունը համայնքի սեփական ռեսուրսների, ինչպես նաև ներքին ու արտաքին գործոնների հիման վրա ապագայի տեսլականի կառուցումն է և դրան հասնելու քայլերի ու միջոցառումների առաջադրումը⁸: Բնակչության բարեկեցության աճը և կյանքի որակի բարելավումը համայնքում սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարական հիմնական առաջնահերթություններից են ինչպես արտերկրում, այնպես էլ Հայաստանում: Նշանակալի դերակատարություն ունի նաև համայնքի մրցունակության մակարդակը, քանի որ դա թույլ է տալիս ճիշտ գնահատել տնտեսական առաջընթացի շարժիչ ուժը, ինչպես նաև արտացոլում է ժամանակակից պայմաններին համապատասխանող որակով և արժեքով պարտականությունների կատարման կարողությունը: Առաջին հերթին, դա արտահայտվում է հանրային և մասնավոր գործընկերությամբ (ՀՄԳ) իրականացվող ծրագրերում: ՀՄԳ նախագիծը «փոխկապված միջոցառումների համակարգ է՝ նպատակաուղղված սահմանված ժամանակահատվածում, նախատեսված բյուջեով և պահանջվող որակով առաջադրված նպատակի իրագործմանը»⁹: ՀՄԳ զարգացման ծրագրերի իրականացումը համայնքներին աջակցելու լավագույն տարբերակն է սահմանափակ բյուջեի պայմաններում: Սակայն այստեղ

⁸ *St'u Елькин В.А., Хорохонов Д.Ю. Совершенствование региональной системы анализа социально-экономического развития муниципальных образований (Известия, ИГЭА, № 1(75), 2011):*

⁹ *Кузьмин Е.А. Реализация проектов государственно-частного партнерства в муниципальных образованиях (Интернет-журнал "Региональная экономика и управление", 2010, № 4, 240.-№ рег. статьи 0077//Режим доступа к журналу: <http://region.mcnip.ru>).*

ևս կան լուծում պահանջող բազմաթիվ խնդիրներ: Վերջին տարիներին տեղական ինքնակառավարման մարմինները նշված նախագծերի իրագործումն ապահովող սկզբունքներ են կիրառում: Համայնքներում հանրային և մասնավոր նախագծերի մի շարք դրույթների ուսումնասիրության շնորհիվ կարելի է եզրակացնել, որ տեղական ինքնակառավարման մարմինները կիրառում են գործընկերությանը վերաբերող պետական օրենքներ և նախագծերի նախապատրաստման ու կառավարման իրավական նորմեր՝ գնահատելով դրանց ֆինանսատնտեսական արդյունավետությունը, սահմանելով վերահսկողության համապատասխան կարգ:

Համայնքների գործընկերային նախագծերն իրագործում է գործադիր մարմինը՝ սկզբից մինչև համաձայնագրի ավարտը՝ առանց ներկայացուցչական մարմնի և հասարակության մասնակցության: Փաստորեն, նման պայմաններում գործընկերությունը կարող է միայն որպես համայնքային գույքի և բյուջետային միջոցների օգտագործման օրինական միջոց ծառայել մասնավոր շահերի իրացման համար:

Իրականացված նախագծի արդյունքը դրա արդյունավետության գնահատման ամենակարևոր գործոնն է: Որպես կանոն, դա գնահատվում է տնտեսական, սոցիալական և բնապահպանական տեսանկյուններից: Տնտեսական արդյունքն արտահայտվում է խնայողությունների և լրացուցիչ եկամուտների ձևով, որը համալրում է համայնքային բյուջեն: Սոցիալական արդյունքը դրսևորվում է կյանքի որակի բարելավման հանդեպ բնակչության շահագրգռվածության մեծացմամբ, որը պայմանավորված է լրացուցիչ ֆինանսական ռեսուրսների շնորհիվ բնակչության եկամուտների աճով, նոր աշխատատեղերի ստեղծմամբ և, առհասարակ, մշակույթի զարգացմամբ¹⁰: Բնապահպանական արդյունքը թույլ է տալիս գնահատել և համեմատել ՀՄԳ նախագծերի տնտեսական գործունեության հետևանքների ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա:

ՀՄԳ մոդելի նախագծի անհրաժեշտության մեջ վստահ լինելու համար տեղական ինքնակառավարման մարմինները պետք է ուսումնասիրեն՝ արդյոք տվյալ մոդելի տարբերակը լավագույնն է ռեսուրսների օգտագործման առումով: Նախագծի գնահատումը կատարվում է չորս հիմնական չափանիշներով.

¹⁰ *Տե՛ս Никитенко С.М. Методология управления процессом формирования высокотехнологичных секторов инновационной экономики на мезоуровне. Автореф. дис. доктор экон. наук, Новосибирск, 2011:*

1. **Նախագծի նպատակահարմարությունն ու դրա տնտեսական հիմնավորումը** (Feasibility study). հարկ է պարզել նախագծի իրականացման անհրաժեշտությունը՝ անկախ այն բանից՝ կկիրառվի՞ ՀՄԳ, թե՞ սովորական բյուջետային ֆինանսավորում: Ըստ այս չափանիշի՝ հաստատվում է, որ նախագիծը շատ կարևոր է տնտեսական առաջնահերթությունների, համայնքի զարգացման, ենթակառուցվածքային ծրագրերի իրականացման առումով:

2. **Նախագծի շուկայական կենսունակությունը** (Commercial viability). ճշգրտվում է՝ նախագիծը կարո՞ղ է ներգրավել ներդրողների և պարտատերերի, որոնք ներդրված ռեսուրսների հուսալի և կայուն արդյունքի վերադարձի հույս կունենան:

3. **ՀՄԳ նախագծի «գին-որակ» գնահատումը** (Value for money). պետք է վստահ լինել, որ ընտրված նախագիծը առավել արդյունավետ է ակնկալվող արդյունքի առումով, քան հնարավոր այլ նախագծեր:

4. **Ֆիսկալ պատասխանատվությունը** (Fiscal responsibility). ենթադրվում է, որ նախագծից ստացված ընդհանուր եկամուտը կբավարարի ենթակառուցվածքի ստեղծմանը: Տվյալ չափանիշը ներառում է բյուջետային ծախսերի և ռիսկերի, բյուջետային խնայողություններով նախագծի իրականացման վերաբերյալ հաշվարկը¹¹:

Համայնքներում ՀՄԳ նախագծերի իրականացման հիմնական խընդիրներից մեկը պետական կառույցների կողմից դրանց հստակ նախապատրաստումն է: Ինչպես ներդրողի, այնպես էլ պետության համար ՀՄԳ ծրագրերում ոչ միայն նախագծերի պատշաճ նախապատրաստման ապահովումն է որպես ռիսկերի նվազեցման միջոց, այլ նաև պետական և տարածաշրջանային առաջնահերթությունների համադրումը: ՀՄԳ ծրագրերը պետք է ներառվեն պետական պլանավորման ընդհանուր գործընթացում, որպեսզի համակարգված և ոչ թե տարերայնորեն իրագործվեն: Կարևոր է նաև, որ համայնքի ղեկավարությունը մասնավոր ներդրողների ընտրություն կատարի բաց մրցույթի միջոցով, քանի որ համայնքային մակարդակում հաճախ չի ապահովվում մրցույթի բավարար թափանցիկություն:

ՀՄԳ նախագծի ընտրության դեպքում պետական մարմինների հիմնական խնդիրը «գին - որակ» չափանիշով առաջնորդվելն է, այսինքն՝

¹¹ *St'u Анюшев Ю. Муниципально-частное партнерство как фактор развития предпринимательской деятельности. Автореф. дис. канд. экон. наук, М., 2012:*

իրականացված ծախսերի և նախագծից ակնկալվող արդյունքի միջև օպտիմալ հարաբերակցության հաստատումը: Նախատեսվում է անհամեմատ ցածր գնով հանրությանը տրամադրել որակյալ ապրանքներ և ծառայություններ: Դրա հիմնական ցուցանիշներն են.

- ՀՄԳ ճիշտ նախագծումը, ինչը հնարավոր կդարձնի դրա լավագույն մեխանիզմների կիրառումը,

- ՀՄԳ ծրագրի ընտրությունը մրցունակ միջավայրում՝ լավագույն տարբերակի իրագործման ակնկալիքով:

Համայնքի ֆինանսական անկախության աստիճանը բարձրացնելու և բյուջեների մուտքերի կայունությունն ու բազմազանությունն ապահովելու նպատակով կարևոր են համայնքային սեփականություն հանդիսացող գույքի (շենք, շինություն, հող) գույքագրման, պետական գրանցման աշխատանքների կազմակերպումը, կառավարման միասնական համակարգերի մշակումն ու ներդրումը: Այս առումով, համայնքներում բյուջեների պետական ֆինանսական օժանդակության համակարգի արդյունավետ գործունեության համար ընդգծվում են ֆինանսական համահարթեցման նոր սկզբունքների ամրագրումը, պետական լրահատկացումների ու ֆինանսական օժանդակության, նպատակային հատկացումների տրամադրման օրենսդրական կարգավորումը, դրանց հայտերը և ծրագրերը կազմելու չափորոշիչների սահմանումը, որոշումների կայացման հրապարակայնության, թափանցիկության ապահովումը:

Այս բոլոր խնդիրներն ակնհայտ են դարձնում ֆինանսական շուկաների հասանելիությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների համար օրենսդրորեն կարգավորելու անհրաժեշտությունը, այն է՝ օրենքով նախատեսված վարկերի, փոխառությունների, արժեթղթերի և այլ գործիքների կիրառմամբ ՀՄԳ ծրագրերին մասնակցելու հնարավորությունը: Տեղական ինքնակառավարմանն առնչվող ֆինանսական խնդիրները կարիք ունեն հստակեցման ու կանոնակարգման: Պետությունը տարեցտարի ավելացնում է պետական բյուջեից համայնքային բյուջեներին համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող լրահատկացումների ծավալը: 2017 թ. ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարությունը ներկայացրել է տեղական տուրքերի կանոնակարգման օրենքի նոր նախագիծ, որը հետևողական աշխատանք է պահանջում համայնքներում ինչպես սեփական եկամուտների հավաքագրման, այնպես էլ ավելացման, ծախսերն արդյունավետ ու թիրախային դարձնելու ուղղությամբ:

Համայնքներում ՀՄԳ արդյունավետ նախագծերի իրականացման համար հանրային կողմը պետք է կիրառի կառավարման նոր մեխանիզմներ՝ հմտություններ, գիտելիքներ և սկզբունքներ: Իսկ դրանք կարող է տրամադրել հաղթանակների և պարտությունների փորձ ձեռք բերած մասնավոր կողմը: Ներկա պայմաններում մասնավոր ներդրողների ներգրավվածությունը ՀՄԳ նախագծերում խիստ սահմանափակ է: Դա պայմանավորված է Հայաստանում ՀՄԳ օրենքի բացակայությամբ, ոլորտում փորձառու մասնագետների սակավությամբ, նախագծերի վերաբերյալ հանրային և գործարար կողմերի տեղեկացվածության ցածր մակարդակով, իրականացվող մրցույթների ոչ բավարար թափանցիկությամբ: Մինչդեռ ՀՄԳ նախագծերը կարող են համայնքներում ֆինանսական, ենթակառուցվածքային և ծառայությունների մատուցման ոլորտի հրատապ խնդիրների լուծման արդյունավետ միջոց դառնալ, ինչն այսօր ֆինանսական և մասնագիտական սուղ միջոցներով փորձում են իրականացնել պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները:

МЕХАНИЗМЫ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТОВ ОБЩЕСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА В МУНИЦИПАЛЬНЫХ СТРУКТУРАХ

САРГСЯН А.А.

Резюме

Реформы в сфере местного самоуправления осуществляются без системных подходов, что подрывает эффективность государственной политики в этой области. Социально-экономическое развитие муниципальных образований требует комплексной системы управления, которая позволит оценить перспективные направления, а также приоритеты и темпы развития существующих ресурсов. Реализация проектов муниципально-частного партнерства является наилучшим способом решения финансовых, инфраструктурных и сервисных вопросов муниципальных образований в условиях ограниченного бюджета.

MECHANISMS OF IMPLEMENTATION OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP PROJECTS IN MUNICIPAL STRUCTURES

H. SARGSYAN

Abstract

Current challenges have put forward new requirements for further development, strengthening and democratization of local self-government system in the Republic of Armenia. However, reforms in this area are implemented without systemic approaches, which undermine the effectiveness of state policy in this area. The socio-economic development of municipalities requires an integrated management system that will allow us to assess the prospects, as well as the priorities and development rates of existing resources. The realization of municipal-private partnership projects is the best way to solve financial, infrastructure and service issues of municipalities with a limited budget.